

per la seva *-l*, sinó perquè la *-cb-* sols pot ser resultat d'una *-c-* intervocàlica simple (com la que suposa *Cagalella* i no ho desmenten els arcaïsmes dialectals següents). I això té resposta en els nostres parlars: *kákol* 'canal del molí' a Lladorre i Esterri d'Aneu; *káko* ⁵ a Calbera, Sopena i Tor; a Rallui lo *káko del molí* a l'indret en ruïnes anomenat Los Molinassos.

En el CGL trobem les glosses *chacabos* i *chacchabas* «aqueducta» (III, 557.43.558.44; cf. n. 15 del DECH I, 661b). I tot el conjunt exposat per M-Lübke, en ZRP ¹⁰ xv, 242, i en el seu diccionari.

En conclusió el nom de *Calella* ve del tipus CAC(U)-LELLA, neutre plural, com a nom originari dels corrents que desemboquen en les seves platges. Si en ¹⁵ concret es tractà d'aquella «riera de set MOLINS» que entrebancava els calellencs devots de 1528, o del torrent de la Vall d'ANGULI, que des de part damunt les Torres de Calella, i de la partió de *Gulinons* (Sant Pol), va a desaiugar a l'actual extrem O. del caseriu ²⁰ de la ciutat, o de tot plegat, ho podran aclarir millor els historiadors locals.

Convé que almenys consti aquí el nom del darrer, que té venerable antiguitat. Car ja trobem el seu nom en les formes *Unghuino* i *Angluino* en docs. de c. 1200 ²⁵ del *Cartulari* de Roca-rossa; deu ser el NP germ. ANGLUWĪN (ben documentat en les fonts catalanes i germaniques medievals), que per una evolució fonètica *Anguuli(n)*, allargant-se la *u*, atragué l'accent com fan les vocals llargues pretòniques en els nostres noms ³⁰ (veg., supra, s. v. *Càldegues*, *Bòria*, *Lòria* etc.). Del genitiu ANGLUWINONS, resultà *Gulinons* (o *Burinons*), nom del gran veral i antic mas del terme de St. Pol de Mar, de la ratlla del qual davalla la Vall d'*Anguli* calellenca (entès en *Gulinons*). ³⁵

Balari acaba estenent la seva tesi a un altre *Calella*: «el nombre del *rech Calella*, que desemboca en Punta Espinuda, cerca de Esclanya en el Empordán: Lluís Marian Vidal, *Reseña geológica de la prov. de Gerona*, ⁴⁰ pàg. 75». Fa l'efecte que ni Marian Vidal ni Balari no coneixen la platja avui tan coneguda de *Calella de Palafrugell*, que és on deu desaiugar aqueix «Rec» (5 k. al S. d'Esclanya). I és que si avui hi ha crescut un pròsper poblet d'estiuejants, turistes i pescadors, ⁴⁵ ha estat en data bastant recent. No n'hi ha cap documentació antiga. Per Montsalvatje (xvii, 287) sabem que no s'hi féu església fins a 1887. Tant Casac. (1920) com jo (1930 ss.) ho hem sentit dir sempre *kaléla*, a Palafrugell mateix; i, més lluny, sempre *C. de Palafrugell*. Allà sí que es pot dir que hi ha cala, si bé poc profunda, incomparablement menys que en el veí Llafranc. Sembla que realment també deu el nom al «Rec» descrit per M. Vidal. Un *Mas d'en Calella* que vaig anotar en el te. de St. Miquel de Llores (xxvii, 10.4), ⁵⁰ sospito que pot tenir un *en* postís, afegit de poc: per allà a la vora baixen les aigües de la font del Gimell cantada per Josep Seb. Pons.

¹ Villan., *Vi. Lit.* xvii, 270. Balari i Alsius ho daten de 1109. — ² És l'aiguamoll que després fou ⁶⁰

colgat pel districte V (o «Barri Xinès») de Bna. Veg. les notes històriques de Pau Vila, en *Miscelanea Barcinonensia (La Rambla)* (número 11, pp. 67, 74, i el gravat 2 darrera la p. 72). — ³ També «--- Felgeiroras, ad ipsa *Cagalella*», doc. orig. de 970 (*Dipl. Cat. Vic.*, § 398, p. 331). — ⁴ També en doc. de 1048 del *Cartulari* de Sant Cugat II, 259.

Calentad (1011), V. *La Lentau*

Calicant, *Cantagallo* i *Galligants* (art. infra), V. vol. I, 88

CÀLIG

Poble important del Maestrat, riu amunt de Benicarló, per la Rambla de Cervera.

PRÒN. MOD.: *kálič*, oït per J. G. M. l'any 1935 a Alcalà de Xivert i a l'Alcora, i allí per JCor. l'any 1961. Gentilici: *kalizóns* a Cervera (xxviii, 119.123) i *kalizóns* a Benicarló (xxviii, 110.112).

DOC. ANT. Càlig té carta de població datada l'any 1234 i pertanyia a les possessions de l'orde de Montesa; va ser feta vila l'any 1540 (dades de *Geog. Gral. R. Val.*, pp. 971-972). «--- al alcaide --- Cervera de que restituyan al comendador de esta villa el lugar de *Calitx*» any 1279 (Mt.Ferrando, *Doc. Val. ACA*, Reg. 41, f. 102).

Madoz (s. v.) dona la descripció següent de la vila: «situada en la ribera derecha de la rambla de Cervera --- desde el SO. hasta el E. se halla circumvalada la villa por la referida rambla de Cervera; però ésta no tiene curso alguno, aunque es impetuosa en las avenidas que producen las lluvias».

ETIM. Del llatí CALĪCEM 'llit sec d'un riu' (cf. *E.T.C.* II, 154; *DECat* IV, 317a56b1), d'on prové el castellà *cauce* (cf. *DECH* I, 925b36-926b46). *Càlig* és la forma mossàr. amb *č* < CE i conservant la *i* posttònica. El mot manca en el diccionari de Meyer-Lübke, però Mz.Pidal ja indica l'etim. de *cauce* en el seu *Manual de Gram. Hist. Española*, § 55.1 Balari (*Orígenes*) documenta *calices* en el sentit de sèquies en un document de l'any 1039. Frontinus (*Tractat dels Aqüeductes*, citat en el diccionari de Forcellini) hi dona el sentit de canonada de bronze per on circula l'aigua dels aqüeductes. D'aquí devia passar a significar llit de riu, que és el significat de Càlig, atès que el poble es troba circumdat pel llit de la Rambla de Cervera. J. F. C.

CALIPONT

1) Partida de Benaguasil (Camp de Llíria).

2) Partida de la Pobra de Vallbona (allí prop).

PARÒNIMS. *Pantano de Gallipuéen* arag. entre Alcorisa i Berge (partit judicial de Castellot)

ETIM. D'una construcció de genitiu llatina *CANNI PONTĒM 'el pont d'un canó o braç de sèquia', que evoluciona fonèticament en **canipont* i que per dissimi-